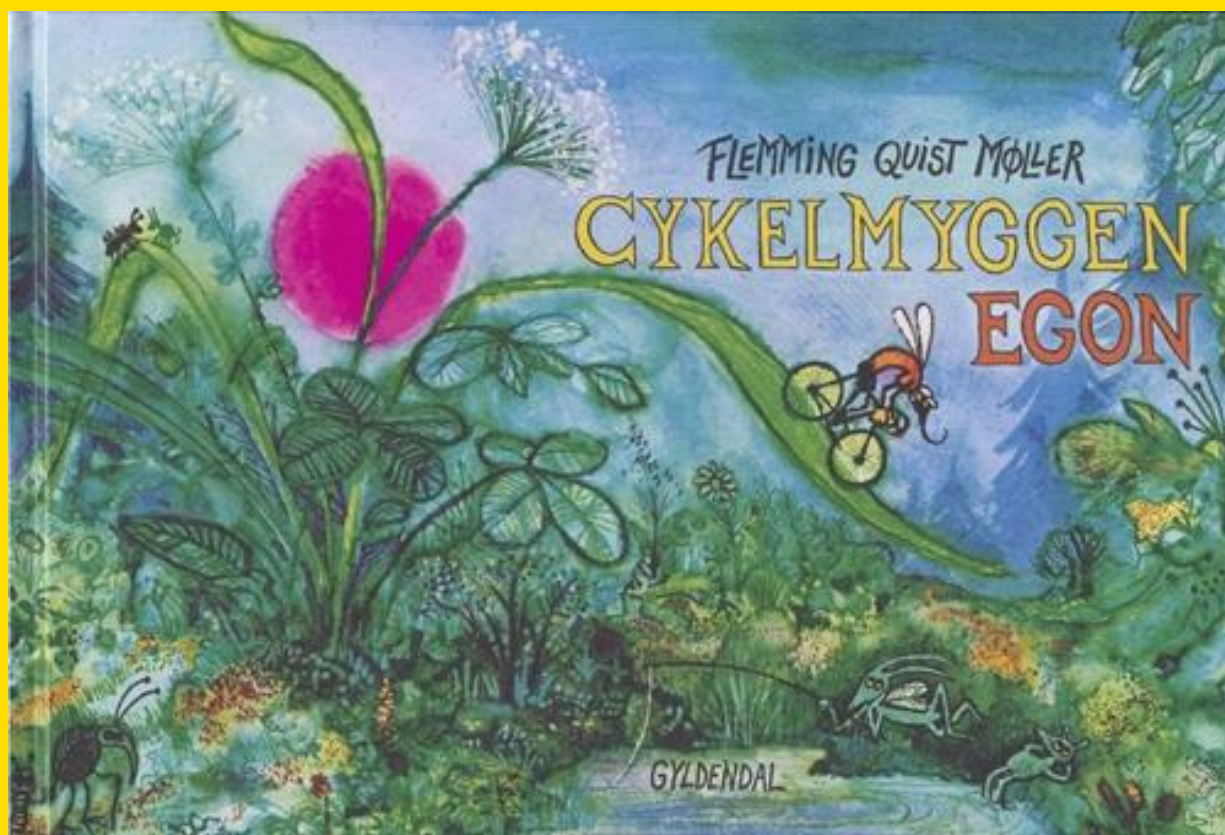

FREDENSBORG
KOMMUNE

Velegnet til børn med en sproglig udvikling svarende til 4-5 år

Sproggavens bogfolder til **Cykelmyggen Egon**

Titel: Sproggavens bogfolder til bogen 'Cykelmyggen Egon' (Møller, Flemming Quist: Cykelmyggen Egon. Gyldendal. 2006 (ISBN: 9788702046984))

Udarbejdet af: Pædagoger i Børnehusene Kokkedal i samarbejde med læsekonsulent, Marianne Aen Thorsen, og med konsulentbistand fra Nationalt Videncenter for Læsning.

Udgivet af: Center for Læring, Fritid og Sundhed, Fredensborg Kommune.

Tak til: Forlaget Gyldendal og forfatter og illustratør Flemming Quist Møller, som venligst har givet tilladelse til på forsiden af folderen at anvende forsidebilledet fra bogen 'Cykelmyggen Egon'.

Version: 1.0

Versionsdato: 2016-09-06

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter rettes til læsekonsulent, **Marianne Aen Thorsen**, dir.tlf.nr.: 7256 2277, eller e-mail: mtho@fredensborg.dk

Henvendelser vedr. projekt Sproggaven rettes til konsulent, **Liv Holmgaard Nørrelykke**, dir.tlf.nr.: 7256 5417, eller e-mail: lihn@fredensborg.dk

Om bogen

Cykelmyggen Egon vil ikke være som alle de andre myg. For han kan nemlig cykle, og han tror på sig selv. Hvor fører cyklen ham hen, og hvem møder han undervejs?

Bogen giver børnene mulighed for at opleve det positive i at tro på sig selv og følge sit hjerte. Den giver også anledning til at tale om forskellige insekter.

Vejledning til Sproggaven

I den generelle vejledning til Sproggaven kan du læse mere om, hvordan du forbereder den dialogiske læsning. Her kan du også få mere viden om, hvordan du udvikler børnenes sprog. Så derfor er det en god idé at have læst vejledningen til Sproggaven som grundlag for at arbejde med de forskellige bogfoldere i Sproggaven.

Før du går i gang

- Læs historien godt og øv dig i at læse op med indlevelse og tydelig udtale.
- Understreg fokusordene.
- Planlæg dine spørgsmål.
- Vælg aktiviteter efter den dialogiske læsning (se under Læs og leg: literacy-udviklende lege og aktiviteter).

Medbring

- iPad, små papirstykker til myg eller udklippede billeder af myg til alle
- Billeder af sommerfugl, myg, cykel, hals, bånd, mad, kasse, dukke, vogn, fod, bold, plastikbogstaver
- Se evt. under de enkelte aktiviteter og lege, om du skal have mere med.

De tre faser i dialogisk læsning

Første fase: Læs og lyt

1. Lad børnene bladere i bogen, se billederne, forsiden og gætte på handlingen. Tal om titel, forfatter og illustrator og bed børnene om at vise, hvor det mon står på forsiden. Peg på titlen og spørg, om der er nogen af de samme bogstaver i Egon og Cykelmyggen (e, g, n)? Hvad hedder bogstaverne? Hvilken lyd siger de? Har børnenes navne nogen af bogstaverne i Egon? Spørg børnene, hvor man starter med at læse. Vis børnene læseretningen med din finger, og hvordan man går ned på næste linje.
2. Læs bogen op for børnene, så de får en god forståelse af handlingen.
3. Bagefter kan I tale kort om bogen, og du kan tage fat på de første fokusord (se under Fokusord).

Anden fase: Læs og snak

1. Arbejd med de næste fokusord. Hvad kan børnene huske fra historien
2. Læs bogen op, men stop op flere steder for at inddrage børnene i en dialog. Her kan du have planlagt, hvilke spørgsmål du kan stille (se under Læs og snak: Den sprogdviklende dialog).

Tredje fase: Læs og leg

1. Arbejd med de sidste fokusord til bogen.
2. Lad børnene skiftes til at fortælle handlingen i bogen. Du kan bede børnene fortælle ud fra billederne i bogen, og du kan guide dem med spørgsmål. Lad dem legelæse særlige steder i bogen fx "Ah-Tju" til den side, hvor Egon slæbte teltpæle, slog pløkke i osv. Tal om fartstreger og andre streger, der viser bevægelse.
3. Lad børnene fortælle, hvad de synes om bogen, og lav bogquizen (se under Læs og leg: Bogquiz). Vælg derefter lege og aktiviteter til at styrke børnenes literacy-kompetencer – mindst én aktivitet under hver overskrift (se under Læs og leg: literacy-udviklende lege og aktiviteter).

Fokusord

Børn med en sproglig alder på 4-5 år udtaler næsten alle ord, så de kan forstås af alle. Der kan dog stadig være enkelte lydsammensætninger, som de kan have lidt svært ved at sige. Det kan bl.a. være to medlyde efter hinanden i fokusordene *"fnise"*, *"styrtdykker"* og *"pløkke"*. Se evt. forklaring på medlyde i ordlisten i den generelle vejledning.

Du kan hjælpe børnene med at lære sig udtalen af de to medlyde i starten af de tre fokusord. Det kan du gøre på denne måde. Sig første lyd fx /f/ i *"fnise"*, hold en meget kort pause og sig så resten af ordet (nise). Børnene kan gøre det sammen med dig. Gør pausen imellem første lyd og resten af ordet kortere og kortere, og efterhånden vil børnene kunne sige hele ordet uden pausen.

Det er stadig meget vigtigt, at børnene hører dig sige hvert fokusord meget tydeligt og mange gange, så de ved, hvordan ordet rigtigt skal lyde. Så kan børnene få gemt ordet i sin korrekte lydige form i deres eget ordforråd. Det har stor betydning for børnenes udtale og for, hvor godt de kommer i gang med at læse og stave ordene, når de kommer i skole.

Sig også ordene i andre daglige sammenhænge i institutionen.

Det er en god idé at lave jeres egne visuelle illustrationer til fokusordene. Det kan I gøre, imens I arbejder med fokusordene. Med iPad eller digitalkamera kan I tage billeder eller små filmklip, som viser fokusordene, og I kan lægge dem på Family og på den måde få forældrene med til at bruge dem derhjemme.

Gruppering af fokusord

Du kan med fordel gruppere fokusordene, så I laver aktiviteter med fokusord, der passer sammen.

Inden du læser historien første gang, kan du naturligt introducere den første gruppe fokusord: *"sommer"*, *"vimser"*, *"styrtdykker"*. For at skabe en fælles forståelsesramme for historien kan du tale med børnene om myg. Hvad ved børnene om myg, og hvilke erfaringer og oplevelser har de med myg. Her kan du naturligt inddrage fokusordet *"sommer"*. Find sammen med børnene billeder og flere oplysninger om myg på din iPad, fx om hvordan myggeæg bliver til myggelarver, som *"vimser"* rundt i vandet, inden de får vinger og bliver til voksne myg. Her får du introduceret fokusordet *"vimser"*. I kunne også lave små papirmyg og

lad børnene lege med dem, flyve rundt med dem, "vimse" rundt og "styrtdykke" – se evt. forslag til legen under fokusordene nedenfor. Hermed kan du allerede inden den første oplæsning have introduceret de første tre fokusord.

Når børnene har hørt historien første gang, kan du arbejde videre med ordene i gruppe 1. Især vil det være godt, at børnene sætter ord på forskellige bevægelser både i nutid og datid (se under "vimser" og "styrtdykker") og får kendskab til årstiderne (se under "sommer"). Læs evt. mere i den generelle vejledning om baggrunden for gruppering af fokusordene.

I det følgende er der forslag til en gruppering af fokusordene.

Gruppe 1

1. VIMSER

"De livlige små myggelarver vimser rundt i vandet. Kan man kun vimse rundt i vand? Hvem kan vise, hvordan det ser ud, når man vimser rundt her på stuen?" Lad alle børnene vimse rundt. Det er vigtigt, at de får fat på, at man bevæger sig hurtigt, når man vimser. *"Hvordan kan vi ellers bevæge os rundt her på stuen?"* Lad børnene give bud på forskellige måder at bevæge sig på fx gå, rulle, vakle, hoppe, fare rundt, spurte af sted eller trippe osv. Tal om, hvad børnene gjorde dvs. brug ordene i datid fx gik, rullede, vaklede, hoppede, for, spurtede, trippede osv.

2. SOMMER

"På den første rigtig varme sommerdag får myggebørnene vinger og flyver op af vandet mod solen. Hvornår får myggebørnene altså vinger og flyver op mod solen? Hvordan er vejret, når det er sommer? Ja, sommer er den varmeste tid på året. Hvornår er det den koldeste tid på året? Sommer og vinter er to årstider. Hvor mange årstider har vi? Hvad hedder de andre årstider? Hvordan kan vi se, det er sommer/efterår/vinter/forår? Hvad for en årstid kan I bedst lide?"

3. STYRTDYKKER

"De andre myg elsker at slå kolbøtter i luften og styrtdykke. Hvad betyder det at styrtdykke? Går det hurtigt eller langsomt? Ja, styrtdykke betyder at lande med stor fart på. Hvem kan finde en myg i bogen, som styrtdykker?" Giv børnene dine medbragte papirmyg og lad dem lege med dem, så de flyver igennem luften,

slår kolbøtter, flyver på ryggen og styrtdykker. Husk at sætte ord på legen, så børnene hører og siger ord som "flyver", "slår kolbøtte", "flyver på ryggen", "styrtdykker", "lander" osv. Tal bagefter om, hvad børnenes myg gjorde dvs. ordene bruges i datid "fløj", "slog kolbøtte", "styrtdykkede", "landede" osv. "Hvad er det modsatte af at lande (lette)? Ja, at lette og at lande er antonymer, altså ord, som betyder det modsatte af hinanden".

Gruppe 2

4. NYSE

"Manden nyste (kan også hedde "nøs"), og Egon fløj ud af mandens næse. Hvad kan vi nyse med? Hvorfor nyser vi? Hvem kan vise, hvordan man nyser? Hvad for en lyd siger et nys? Nogen siger atju. Der er også nogen, som siger prosit til den, der nyser. Hvorfor det (prosit betyder "lad det gavne dig", så det siger man for at være høflig)?"

5. FORTUMLET

"Egon landede helt fortumlet. Prøv at se på billedet, hvordan kan I se, at han er helt fortumlet (spiralstreger over hovedet)? Hvem kender et andet ord for fortumlet? Ja, svimmel. Svimmel er et synonym til fortumlet (måske siger børnene også rundtosset). Hvordan går man, når man er fortumlet?"

6. BUDCYKEL

"Egons cykel blev ødelagt, så han kan låne en budcykel af bierne. Hvem kan finde en budcykel i bogen? Hvad er der foran på budcyklen (et lad)? Hvad kan man bruge en budcykel til? Så "budcykel" er lavet af "bud" og "cykel". Der er altså noget, som hedder et bud. Et bud bringer varer ud til folk. Kender I noget bud (fx avisbud)?" I kan evt. tale om flere betydninger af ordet bud, hvis børnene kan magte det. Eller I kan tale om flere slags cykler, fx racercykel, Christianiacykel, bedstemorcykel, pigecykel, drengcykel osv.

Gruppe 3

7. FNISE

"Den største boprinsesse fnisede (kan også hedde fnes). Hvem kan vise, hvordan man fniser? Man fniser, når noget er sjovt. Siger man en høj eller lav lyd, når man fniser? Hvad kan også gøre, når man synes, noget er sjovt? Ja, man kan le eller grine. Hvorfor fniser

man i stedet for bare at grine? Hvad er antonymet til at grine eller le? Ja, græde”.

8. LOPPE

”Hvad er det for et cirkus, Egon møder? Hvad er en loppe?” Find evt. billeder på din iPad. Tal med børnene om lopper – hvor små er de, hvor bor de, hvad gør de på mennesker og dyr, hvordan er det at få et loppebid, har børnene kendskab til lopper osv. Fortæl om gamle dages loppecirkus. Find evt. en film på YouTube om loppecirkus. ”Hvis jeg nu siger, at I børn er som en sæk lopper, hvad tror I så, det betyder (er livlige)? Hvad er så et loppemarked? Er det et sted med mange levende lopper (loppe betyder her en brugt genstand)? Har I været på loppemarked? Hvilke lopper så I der?”

9. PLØK

”Egon hjalp cirkusdirektøren med at slå teltet op. Egon slog pløkker i. Hvad er en pløk for noget?” Vis evt. børnene en rigtig pløk eller et billede af en. Tal om, hvorfor man slår pløkker i jorden. ”Man kan også pløkke nogen ned. Hvad mon det betyder (skyde eller slå nogen ned)?”

10. ARTIST

”Egon endte med at bliver cirkusartist. Hvad for numre lavede han? Hvem har prøvet at være i cirkus? Hvad hedder det sted, hvor artisterne laver deres numre (manege)? Hvilke andre artister kan man se i et cirkus (klovn, linedanser osv.)? Er der nogen, der har været i teater? Hvor optræder skuespillerne henne – hedder det også en manege eller hvad hedder det (scene)?”

Inddrag gerne nogle få ord mere, som børnene måske bliver optagede af under arbejdet med bogen.

Læs og snak: Den sprogdudviklende dialog

Spørgsmål er gode til at indlede en dialog med børnene. Her er eksempler på forskellige former for spørgsmål, som du kan bruge.

I vejledningshæftet til Sproggaven kan du læse mere om, hvordan du kan have en dialog med børnene og styrke børnenes sprog i dialogen om bogen.

Du kan forvente, at de fleste 4-5 årige børn kan tale i længere sætninger, anvende navneord i flertal fx *"biler"* og udsagnsord i datid fx *"legede"*.

Du kan også forvente, at de kan fortælle korte historier med en vis sammenhæng og med en start, midte og slutning, og at de kan anvende ikke-konkrete ord og udtryk som fx *"i morgen"*.

Lukkede spørgsmål

- Hvor lægger myggemor sine æg?
- Hvad bliver æggene til?
- Hvad bliver myggelarverne til?
- Hvad kom Egon op af vandet med?
- Hvad var Egon god til?
- Hvad kørte Egon op og ned ad?
- Hvorfor blev hans cykel ødelagt?
- Hvem hjalp Egon?
- Hvad skulle Egon lave for bierne? osv.

Åbne eller halvåbne spørgsmål

Tag udgangspunkt i nogle af billederne og bed børnene om at fortælle, hvad der sker.

- Hvordan har Egon lært at cykle?
- Har du været i cirkus? Hvilke artister så du?
- Har du selv lavet nogen cirkuskunster, fx gået på line?
- Har du en cykel – hvordan ser den ud? Hvor cykler du henne? Hvad synes du om at cykle? Hvad har du på, når du cykler?
- Har du prøvet at fange myg?
- Hvorfor stikker myg? Har du fået myggestik? Er du blevet stukket af andre insekter?
- Hvor laver bierne deres honning? Har du smagt honning? Hvordan smager honning?
- Hvad kan du lide at lave om sommeren, når det er varmt?
- Hvad kan du lide at lave om vinteren, når det er koldt?

Læs og leg: Bogquiz

Bogquiz med bl.a. bogens fokusord. Afhængigt af din børnegruppe kan du have færre eller flere quiz-spørgsmål. Fokusordene står i parentes.

- Nævn et synonym for at fare rundt. (vimse)
- Hvor mange årstider har vi?
- Hvad hedder de fire årstider? (sommer osv.)

- På hvilken måde lander cykelmyggen Egon? (styrtdykker)
- Hvad gør man, hvis det kildrer i næsen? (nyser)
- Nævn et synonym til svimmel? (fortumlet)
- Hvad hedder det, når man griner meget stille? (fnise)
- Hvad hedder biernes bolig?
- Hvad hedder de store søm, man slår et telt fast med? (pløkke)
- Hvad hedder en, der optræder i cirkus? (artist)
- Hvad hedder det sted i cirkus, hvor artisterne optræder?
- Hvad er myg, før de bliver myg med vinger?
- Hvad er en loppe – fortæl to betydninger?
- Hvilke insekter kender du? Nævn mindst tre.
- Hvilket eventyr er Kålormen kendt fra?
- Hvilken farve får man, når man blander gul og rød?
- Nævn mindst to forskellige slags cykler. (racercykel, budcykel)
- Hvad bliver der lavet i en bikube?
- Hvad betyder det, hvis man pløkker nogen ned?
- Hvad kan man sige til en, der nyser?

Læs og leg: Literacy-udviklende lege og aktiviteter

Nedenunder er lege og aktiviteter sorteret under forskellige overskrifter, som fortæller, hvilke literacy-kompetencer legene og aktiviteterne især styrker. Selv om flere af legene og aktiviteterne styrker flere literacy-kompetencer, står de kun nævnt under én overskrift.

Vælg mindst én aktivitet under hver overskrift. Rækkefølgen er underordnet.

Ordforråd

Alle legene styrker børnenes ordforråd.

- GÆT ÅRSTIDEN

Legen foregår således: Sig et par sætninger om en årstid, og børnene skal gætte den årstid, du tænker på, fx *"Jeg har støvler på, og jeg skal ud at kælke"*, *"Jeg min jakke på, og jeg går under træernes gule blade"*, *"Myggene svirrer om hovedet på mig, og jeg har bare fødder i mine sandaler"*, *"Fuglene bygger reder, og jeg plukker påskeliljer"*. Indholdet i sætningerne kan selvfølgelig gøres lettere (eller sværere), så det passer til din børnegruppe. Børnene kan også skiftes til at sige to sætninger om en årstid, og de andre gætter den. Eller du kan finde billeder på iPad eller andre steder, hvor børnene skal sige, hvilken årstid der vises, og hvordan de kan

se det. Legen styrker både børnenes forståelse af årstiderne, arbejdshukommelsen og færdigheder i at drage slutninger.

- **LEG MED SAMMENSATTE ORD**

Hav billeder med af følgende: myg, cykel, hals, bånd, mad, kasse, dukke, vogn, fod, bold. Læg først billederne af cykel og myg på bordet. Sig hvert enkelt ord højt og skub derefter billederne tæt sammen. *"Nu bliver "cykel" og "myg" til "cykelmyg". Nu skal vi prøve at tage en del af ordet væk. Sådan: Hvis jeg skal sige "cykelmyg" men ikke siger "myg", hvad bliver der så tilbage af ordet ("cykel")".* Gør ligesådan ved de næste ord. Brug gerne billederne til at understøtte børnenes forståelse af sammensatte ord. *"Hvis jeg skal sige "halsbånd" men ikke siger "bånd", hvad bliver der så tilbage af ordet ("hals")". "Hvis jeg skal sige "madkasse" men ikke siger "mad", hvad bliver der så tilbage af ordet ("kasse")". "Hvis jeg skal sige "dukkevogn" men ikke siger "dukke", hvad bliver der så tilbage af ordet ("vogn")". "Hvis jeg skal sige "fodbold" men ikke siger "bold", hvad bliver der så tilbage af ordet ("fod")".* Læg nu alle billederne foran børnene: "myg", "cykel", "hals", "bånd", "mad", "kasse", "dukke", "vogn", "fod", "bold". Bed børnene om at sætte to billeder sammen, så de danner et ord fx "fod" + "bold" eller "fod" + "kasse". Tal med børnene om deres sammensatte ord – hvad de kan betyde. Måske kan I også lege med at sætte billederne til et ord i omvendt rækkefølge og tale om, hvad det så kan betyde fx "cykelmyg" kan blive til "myggecykel". Inspirer også børnene til at sætte ordene sammen på sjove måde, og her er det af stor betydning for børnenes sproglige opmærksomhed, at I taler om, hvad de nye sjove ord kan betyde. I kan evt. lægge billederne på bordet med billedsiden nedad, og så trækker to børn et ord hver, som skal sættes sammen. Legen styrker også børnenes forståelse af ords opbygning og betydning.

- **LAV SOMMERORD**

Vis et billede af en sommerfugl. Spørg børnene, hvad billedet forestiller, og hvorfor det hedder en sommerfugl. Sig "sommerfugl" og spørg, hvad der bliver tilbage, hvis man ikke siger "fugl". Bed nu børnene sige ord, der starter med "sommer" fx "sommerdag", "sommerferie" osv. De må gerne være opfindsomme med ordene. Motiver dem til at være kreative (fx "sommerhår", "sommerbold", "sommerleg" osv. – bare børnene kan sætte ord på, hvad de

forestiller sig, ordet kan betyde). Legen styrker også børnenes forståelse af ords opbygning og betydning.

- **FORESTIL DIG-LEG**

"Tænk, hvis alle myg var ligesom Egon og kunne køre på cykel og lave numre i cirkus. Hvor store mon myggene så ville være? Kunne du blive ven med sådan en myg – og hvad kunne du lave sammen med dem? Eller ville du være bange for dem? Tænk, hvis du var lige så lille som en myg eller en loppe. Hvad ville du så gøre? Tænk, hvis dyr kunne tale med os. Hvilke dyr kunne du tænke dig at tale med? Hvad ville du gerne tale med dem om? Hvad tror du, dyrene gerne ville fortælle os?" Det er vigtigt at børnene kan prøve at forestille sig en tænkt situation og forestille handlinger ud fra den tænkte situation. Det styrker deres forestillingsevne, arbejdshukommelse og evne til at drage slutninger ud fra en tænkt situation. Det vil styrke deres forudsætninger for at forstå det, de senere selv skal læse og forstå i skolens forskellige fag.

- **HJÆLP CYKELMYGGEN EGON MED AT HUSKE SIN CYKELBANE**

Legen går ud på, at du eller et barn finder på en cykelbane til Cykelmyggen Egon i det rum, I sidder i, eller på et billede af en by el. Fortæl banen og brug ord og udtryk som beskriver ruten fx Egon skal starte ruten ved døren, og så skal han hele vejen rundt om skraldespanden, så over til bordet osv. Ruten skal ikke indeholde alt for mange informationer – højst 4. Bagefter skal børnene kunne genfortælle ruten. Hvem kan huske den korrekte rute? Legen styrker børnenes koncentration, opmærksomhed og spatiale (rumlige) hukommelse og arbejdshukommelse.

Lydlig opmærksomhed

Alle legene styrker børnenes lydlig opmærksomhed på flere niveauer: hverdagslyde, rim og stavelser.

- **LYD-MEMORY**

Til legen skal du bruge op til 10 tomme og ens tændstikæsker eller lignende, som du kan putte ting ned i, der kan give en lyd. Det kan være ris, små glaskugler, groft salt, plastikperler, clips, terninger, vat osv. Der skal være to æsker med samme indhold, dvs. fx to æsker med ris, to æsker med groft salt, to æsker med clips, to æsker med vat og to æsker med terninger. Spil Memory-spillet på samme måde, som hvis det var et almindeligt huskespil, dvs. børnene skal ryste tændstikæskerne for at finde to æsker, der lyder ens. Når alle æsker er parret, kan børnene åbne dem og se,

om de hørte rigtigt. Legen styrker også børnenes færdigheder i at skelne imellem forskellige lyde.

- HVAD HØRTE I?

Alle lukker øjnene, imens du eller et barn laver en lyd. I skal have aftalt, hvilke lyde I kan lave, fx banke på døren en eller flere gange, hoste en eller flere gange, klappe i hænderne en eller flere gange, klippe med en saks, krølle papir sammen osv. Når du har lavet lyden, skal børnene fx sige "Jeg hørte, at du klappede i hænderne 3 gange".

- CYKELBANE

Tegn en cykelbane på papir og inddel den i 10-20 felter (eller brug et brætspil med felter). Lad børnene tegne eller finde hver deres brik. Nu gælder det om at komme fra den ene ende af banen til målet i den anden ende. Brug en stabel billeder fra et billedlotteri i stedet for en terning. Læg billederne med billedsiden nedad. Børnene skal trække et billede og sige det ord, billedet forestiller. Man må gå det antal felter frem, som der er stavelser i ordet. Det er en god idé at klappe stavelser til ordet ved at slå med en finger på felterne i cykelbanen.

- GÆT ET RIM

Sig først sætninger, hvor 2 ord rimer på hinanden. Bed børnene lytte godt efter og fortælle, hvilke to ord der lød ens/rimede:

Der er mus i vores hus
En søvnig abe vil gabe
Min ko går ikke med sko
Min loppe kan hoppe
De fede grise kan spise og fise
Min dukke ligger i sin vugge
En pige går på en stige
Der er en ø i en sø
Min frække ged var den, som sked
Den store mand drikker masser af vand

Legen drejer sig nu om, at børnene selv skal finde rim. Giv børnene et eksempel først: En søvnig abe vil... (gabe)

en loppe kan (hoppe)
en ko går ikke med (sko)
grise kan (spise, fise)
en dukke i en (vugge)
en ged der (sked)
en pige på en (stige)
en mus i et (hus)
en ø i en (sø)
en mand drikker (vand)

Sproglig rytme og ords lydlig udtryk – i sange, rim og remser

Sangene styrker børnenes opmærksomhed på lydene og rytmen i ord og sætninger. Det er godt at klappe, trampe eller på anden måde bevæge sig til rytmen i sangene. I kan også bruge spilleinstrumenter fx slå på tromme til rytmen. Lav evt. jeres egne musikinstrumenter ud af dagligdagsting og lav et stomp-nummer. Stomp betyder egentligt tramp. Man udfører stomp ved at lave rytmer på ting, der normalt ikke er spilleinstrumenter. Det kan være et bord, en spand, en kasse osv.

- VI HAR ET CIRKUS MED MANGE SJOVE DYR (Lotte Kærså)
- MYGGEN SVÆRMER (Fagtesangbogen for de yngste s. 33)
- JEG ER SÅ GLAD FOR MIN CYKEL (www.festabc.dk)
- LINEDANSER, LINEDANSER DU MÅ PASSE PÅ (melodien Lille Lise)
- MANDEN DER HAR TRAVLT (Lystige viser for børn II, s.124)
- NÅR NATTEN NÆRMER SIG, SVÆRMER JEG (Spil bare løs af Ebbe Nielsen s.11)
- CIRKUS STJERNESKUD
- JEG HAR FANGET MIG EN MYG (Lystige viser for børn II, s.112)
- SUR, SUR, SUR, LILLE BI OMKRING (Din egen sangbog)
- PÅ ET LILLE GRØNT BLAD, LÅ EN LARVE GRÅ ([Jagtvejens asyl.dk](http://Jagtvejens.asyl.dk))

Sprog i aktiviteter med krop og bevægelse

Aktiviteterne knytter sprog og bevægelse sammen og understøtter dermed børnenes kropslige forståelse af ordene.

- **SLÅ TELT OP**
Slå telt op udenfor og slå pløkker i. Sæt ord på, hvad I gør.
- **BYGGE BANER**
Byg baner for cykelmyggen Egon eller legetøjsbiler eller lignende. Banerne kan bygges på legepladsen, i sandkassen eller inde. Børnene kan lave bakker, broer, tunneller osv. Og I taler om, at fx bilen kører over broen, op ad bakken, ned ad bakken, igennem tunnellen, uden om huset osv.
- **LAVE FORHINDRINGSBANER**
Lav en forhindringsbane, som børnene selv skal igennem. Den kan være indenfor eller udenfor. Stil fx kasser/stole/borde op. Legen foregår ved, at børnene dirigerer hinanden igennem banen ved at fortælle, hvad de skal gøre, fx kravl under bordet, gå imellem kasserne, gå hen foran...
- **LAVE CYKELLØB**
Lav et Cykelløb med bestemte baner og bed børnene fortælle ruten til hinanden. Hvem kan huske den korrekte rute?
- **BESØGE CYKELLEGEPLADS**
Besøg legepladsen ved Trørødscole, der er lavet med udgangspunkt i Cykelmyggen Egons univers. Den er lavet i samarbejde med Cyklistforbundet. Cykellegepladsen kan bookes på tlf. 4611 5600.

Sprog i aktiviteter med digitale medier

Aktiviteterne styrker børnenes literacy-kompetencer.

- **FILMKLIP**
Find små klip af "Cykelmyggen Egon" på nettet.
- **APPEN CYKELMYGGEN EGON**
Appen fortæller historien.
- **APPEN ABCIRKUS**
I den gratis app ABCirkus kan børnene fx vælge første bogstav i deres navn og få lov til at dekorere det med sjove ting. Det dekorerede bogstav kan gemmes og mailes hjem til forældrene.

- **VORES BOG OM ÅRSTIDER**
Tag billeder med iPad af den aktuelle årstid og de aktiviteter, der kan foregå på den årstid. Læg billederne ind i fx BookCreator og lad børnene skrive og indtale en tekst til. Find gerne billeder fra de øvrige årstider, som også kan lægges ind i bogen sammen med en lille tekst fra børnene. Vis bogen til forældrene, som kan tale videre med deres barn.
- **VORES BOG OM...**
På samme måde som ovenfor kan I lave digitale bøger om andre emner, som børnene er optagede af.

Sprog i sociale og personlige kompetencer

Leg fx en leg, hvor børnene er honningbier, og et barn er Cykelmyggen Egon.

Sprog i kreative aktiviteter mm.

Kreative aktiviteter såsom at tegne, male, spille spil, lege, spille teater samt tage på ture ud af huset og til biblioteket kan bruges til at understøtte børnenes forståelse og tilegnelse af fokusordene og andre literacy-kompetencer.

- **LAVE EN TEGNESERIE**
Lav en lille tegneserie om Cykelmyggen Egon eller om myg, der udvikler sig fra æg, til larve og til en myg med vinger. Du kan inddele børnenes papir i 3 felter, som markerer en begyndelse, en midte og en slutning, dvs. et tidsforløb. Lad børnene først fortælle deres tegneserie mundtligt. Det styrker deres færdigheder i at fortælle historier med et forløb. Derefter legeskriver børnene en tekst. Skriv med din voksenskrift neden under børnenes skrift. Tal om, at man bedre kan huske historierne, når de bliver skrevet ned.
- **LAVE EN FÆLLES PLANCHE**
Titlen skal være et overbegreb fx *"boliger"* og børnene skal tegne underbegreber til, som kan klistres på planchen fx er *"bikube"*, *"myretue"*, *"slot"*, *"fuglerede"*, *"sø med fisk"*, *"sneglehus"* osv. alle underbegreber til *"boliger"*. Børnene legeskriver til deres tegning fx *"bierne bor i en bikube"*, og du skriver med din voksenskrift, hvad hvert barn har skrevet. Hæng planchen op i børnehøjde et sted, hvor også forældrene ser den. I kan sagtens vælge andre overbegreber, fx *"insekter"*, så børnene tegner andre underbegreber som fx *"myg"*, *"bi"*, *"loppe"* osv.

- **BESØGE EN BIAVLER**
På <http://www.skoven-i-skolen.dk/content/bier-%E2%80%93-mest-honningbier> kan I hente informationer om bierne. Derudover kan I arrangere jer til at se bistader fx i Det grønne værksted i Kokkedal.
- **MALE BILLEDER**
Mal billeder af Cykelmyggen Egon. De behøver ikke ligne, men skal udtrykke en glad eller trist stemning. Så tal om farvernes betydning og lad børnene eksperimentere med at blande deres farver til den stemning, de vil udtrykke. Sæt også navn på de forskellige farvenuancer, børnene laver. Besøg evt. et kunstmuseum først og tal om stemningerne i billedernes farver.
- **BOGSTAVLEG**
Børnene kan lege med plastikbogstaver, finde bogstaverne i "*Cykelmyggen Egon*", lægge bogstaverne til Cykelmyggen Egon i rigtig rækkefølge (med din hjælp) og også forme bogstaverne i dej/saltdej/modellervoks, som de kan skrive hans navn med (måske kun Egon).
- **CIRKUSLEG**
Lav cirkus med forskellige artistnumre. Lav billetter, skilte osv. Så der også kommer bogstaver og tal med i legen. Tal om, hvorfor det er godt at skrive noget på skiltene, billetterne osv. Spørg børnene om, hvad der kunne ske, hvis vi ingen skilte/billetter osv. havde?

Denne folder er én af i alt 13 bogfoldere, der er udarbejdet ifm. projekt Sproggaven på dagtilbudsområdet i Fredensborg Kommune.

Folderen beskriver arbejdet med bogen 'Cykelmyggen Egon' indenfor rammerne af metoden udvidet dialogisk læsning udviklet ifm. projekt Sproggaven på dagtilbudsområdet i Fredensborg Kommune.

Folderen er målrettet fagfolk og studerende, der arbejder og beskæftiger sig med 0-6 årige børns udvikling af sprog- og literacy-færdigheder.

Folderen er tilgængelig på www.fredensborg.dk og www.videnomlaesning.dk, hvorfra den frit kan downloades og kopieres/distribueres.

Ved at scanne nedenstående QR kode kan du se eksempler på arbejdet indenfor hver af de tre faser i den udvidede dialogiske læsning:

Fredensborg Kommune
Egevangen 3B
2980 Kokkedal
Tlf. 7256 5000
fredensborg@fredensborg.dk

